

“Про місцеве самоврядування громади”, “Про місцеве самоврядування району”, “Про місцеве самоврядування області”.

За кожним рівнем місцевого самоврядування закріплюватиметься відповідний перелік послуг, за надання яких відповідатимуть органи саме цього рівня, та перелік повноважень.

Водночас для досягнення головної мети перетворень системи територіальної організації влади, а саме: побудови децентралізованої системи організації влади, здатної якісно координувати процеси соціально-економічного розвитку, забезпечувати саморегуляцію та самовдосконалення, необхідно:

1. Законодавчо закріпити передачу спеціальних функцій центральних органів виконавчої влади обласним державним адміністраціям, що, у свою чергу, дасть змогу якісніше координувати та контролювати виконання цілей та завдань урядової політики.

2. З метою збалансованого поєднання галузевих та місцевих інтересів закріпити за обласною радою забезпечення координаційно-методичних зв'язків із центральними органами виконавчої влади.

3. З огляду на те, що реалізація територіальної реформи системи влади передбачає значне розширення повноважень органів місцевого самоврядування, необхідно відпрацювати механізм забезпечення цих органів влади висококваліфікованими кадрами.

IV. Висновки

Розв'язання поставленого питання наблизить нас до докорінного реформування публічної влади в Україні. Без системного підходу до цього питання проблема не буде вирішена. Однак основним при цьому має бути те, що територіальне реформування влади

має відбуватися комплексно та під контролем держави. Підтвердженням цього є досвід країн Європи, де створення виборних органів влади не призвело до розладу системи влади, а навпаки, сприяло активізації та вивільненню потенціалу громад у розв'язанні проблем відповідних територій, зменшивши тим самим роль держави у вирішенні регіональних проблем. Стосовно початку реформи, варто зазначити, що її можна розпочинати лише після створення необхідної нормативно-правової бази, достатнього кадрового та фінансового забезпечення.

Література

1. Домбровський О. Децентралізація влади: історія, проблеми, перспективи / О. Домбровський // Проблеми децентралізації: зб. матеріалів та документів. – К.: Атіка-Н, 2006. – 744 с.
2. Кампо В. Політико-правові проблеми розмежування повноважень в українській системі органів місцевої влади / В. Кампо // Сучасні проблеми місцевого самоврядування в контексті адміністративної реформи та регіональної політики: зб. матеріалів координаційно-методолог. наради засідання Комітету Верховної Ради України з питань державного будівництва. – К.: Лотос, 2001. – С. 121–126.
3. Нудельман В. Реформування адміністративно-територіального устрою країни / В. Нудельман // Проблеми трансформації територіальної організації влади: зб. матеріалів та документів. – К.: Атіка, 2005. – 852 с.
4. Місцеве самоврядування в Україні: історія, сучасність, перспективи розвитку: навч. посіб. / [відп. ред. Л.Є. Подобед]. – К.: Арарат-Центр, 2000. – 206 с.

УДК 353(477.64)

СТРАТЕГІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ЯК МЕТОД ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ЗАПОРІЗЬКОГО РЕГІОНУ

Іванова Н.С.

аспірант Запорізької державної інженерної академії

Annotation

In the article the necessity of passing is exposed to the strategic management and planning development of regions. On shown the example of development of the Zaporozhia region an expedience of developments and adopting the strategic plan of development which is the instrument of providing of his steady development is shown.

Анотація

У статті розкрито необхідність переходу до стратегічного управління і планування

розвитку регіонів. На прикладі Запорізького регіону показано доцільність розробки й прийняття стратегічного плану, який є інструментом забезпечення сталого його розвитку.

Ключові слова

Стратегія, стратегічне управління, регіон, нова управлінська парадигма, місцеве самоврядування, регіональний розвиток, інвестиції, показники розвитку.

I. Вступ

Реформування господарського механізму України в період переходу до ринкової економіки принципово змінило положення регіонів у загальній системі управління. Підвищення самостійності і посилення ролі регіонів у загальнодержавному господарському комплексі зумовлюють необхідність вивчення регіональних аспектів розвитку, вдосконалення методичного інструментарію управління процесами соціально-економічного розвитку регіонів і його планування та прогнозування.

Регіоналізація управління означає децентралізацію управління, за якої центральні органи влади делегують регіональним повноваження і відповідальність за ефективне прийняття рішень з питань розвитку відповідного регіону. Регіон у цьому випадку виступає адміністративно-територіальною одиницею – областю. Необхідність регіоналізації викликана зростанням масштабів суспільного виробництва, ускладненням управління і зменшенням можливості враховувати в центрі особливості кожного регіону.

Регіоналізація управління здійснюється в таких напрямках:

- урахування в рішеннях центральних органів влади інтересів регіонів, яких ці рішення стосуються;
- у рішеннях центральних органів має домінувати консенсус між центром і регіонами над централізованим диктатом;
- послідовне здійснення всіма органами влади державно-регіональної політики;
- неухильне підвищення самостійності регіонів у вирішенні власних проблем;
- формування дієвого місцевого самоврядування [5, с. 49].

Фундаментом регіонального розвитку має стати самостійність регіону у визначенні перспективних цілей і можливостей фінансування заходів за рахунок власних джерел. Першочергове значення в розвитку регіону належать його плануванню і прогнозуванню, що мають здійснюватися згідно з Конституцією і Законом України “Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України” [1].

Тривалий час у Запорізькому регіоні планування його розвитку здійснювалося шляхом розробки середньострокових програм соціально-економічного розвитку. Так, Середньострокова програма соціально-економічного розвитку Запорізької області на 2007–2011 рр. [9] передбачає розв’язання ряду актуальних питань. Але проблема такого планування полягає в тому, що воно не адаптується до ринкових умов, тому різкі зміни в зовнішньому середовищі об’єктів управління стимулюють використання нових методів планування, аналізу, забезпечення конкурентоспроможності. Провідна роль у

новій системі управління належить стратегічному управлінню, що визначається трьома елементами, які поєднують об’єкт управління із зовнішнім середовищем: прогнозування майбутніх проблем і можливостей об’єкта управління в зовнішньому середовищі, прогнозування характеру його можливостей та адаптація розвитку до непередбачених змін у зовнішньому середовищі [3, с. 416].

21 липня 2006 р. Кабінет Міністрів України прийняв Постанову “Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2015 року” № 1001, метою якої є визначення ключових проблем регіонального розвитку, пріоритетів державної регіональної політики з точки зору загальнонаціональних проблем та інтересів на період до 2015 р. [7]. Цією Постановою Кабінет Міністрів зобов’язав обласні міські державні адміністрації розробити проекти регіональних стратегій розвитку до 2015 р. та представити їх на розгляд відповідними радам. У Запорізькому регіоні процес стратегічного планування почав здійснюватися значно раніше шляхом проведення семінарів, обговорень, засідань круглого столу тощо.

У 2008 р. Запорізька обласна рада затвердила “Стратегію регіонального розвитку Запорізької області на період до 2015 року” [11]. Виконавцями розробки цього стратегічного плану є вчені Класичного приватного університету, спеціалісти державного управління Запорізької області, представники провідних недержавних організацій Запорізької області (обласна спілка промисловців та підприємців “Потенціал”, жіноча громадська організація “Центр громадських соціальних ініціатив”, а також учасники проектів партнерства Канади та України “Регіональне самоврядування і розвиток”).

Актуальність теми полягає в аналізі розвитку Запорізького регіону, розкритті суті і змісту стратегічного управління його розвитком.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у визначенні етапу переходу до стратегічного управління розвитком регіону та застосуванні цільових програм як складових стратегічних напрямів розвитку.

II. Постановка завдання

Мета статті – дослідити пріоритетні методи державного управління розвитком Запорізького регіону і підтвердити доцільність стратегічного управління і планування.

III. Результати

Конституція і Закон України “Про місцеве самоврядування в Україні” надають право і вимагають відповідної реалізації обласними радами управління регіонами.

Центральною функцією управління є планування. З позицій регіональних планів об’єктом планування є регіон, його діяльність щодо майбутнього стану в коротко- і

довгостроковій перспективі. Роль планування все більше зростає у зв'язку з наростанням динамізму економічних і соціальних процесів, які відбуваються в суспільстві, швидкою зміною кон'юнктури у внутрішньому і зовнішньому середовищі регіону, необхідністю забезпечення стабільного розвитку суспільства в довгостроковій перспективі. Планування полягає в розробці стратегічних рішень (у формі прогнозів, проектів програм і планів), що передбачають висування таких цілей і стратегій поведінки відповідних об'єктів управління, реалізація яких забезпечує їх ефективне функціонування в довгостроковій перспективі, швидку адаптацію до умов мінливого середовища [4, с. 23].

Стратегічне управління як складову загального менеджменту можна розглядати, як сукупність спеціальних процесів прийняття управлінських рішень щодо формування мети та визначення цілей об'єкта управління, вибору стратегії його діяльності та використання ресурсів у ринковому середовищі, що забезпечують реалізацію цих стратегій. Суть стратегічного управління полягає у формуванні уявлення про зовнішнє ринкове середовище в умовах невизначеності щодо його стану та можливості об'єкта управління успішно діяти у зовнішньому ринковому середовищі.

Сутність теорії стратегічного менеджменту полягає у використанні концепції "від

майбутнього до сучасного", а не "від минулого до майбутнього".

Стратегічний менеджмент у державних органах тільки починає запроваджуватися, і розробці стратегічних планів розвитку регіонів ще не приділяється належної уваги. Але мають місце такі фактори, що спонукають керівництво розглядати діяльність державних органів крізь призму стратегічного підходу: підвищення вимог до державних органів з боку споживачів послуг, стрімкий розвиток управлінських технологій, необхідність прийняття управлінських рішень на основі компромісу інтересів різних організацій (держави, громадськості, бізнесу), запровадження принципів встановлення обсягів бюджетного фінансування розвитку регіонів, проблеми формування ефективних гнучких організаційних структур управління [3, с. 417–418].

Як новий напрям розвитку менеджменту стратегічне управління на сьогодні відображає різні методологічні підходи. Панівною є концептуальна модель ієрархічного аналізу, планування, виконання та контролювання, що була запропонована Ф. Котлером. Її адаптований вид наведено на рис. 1 [2, с. 14]. З позиції регіонального управління під терміном "організація" варто розуміти єдину систему "суб'єкт управління" (регіональні місцеві органи управління) та "об'єкт управління" (регіон, область).

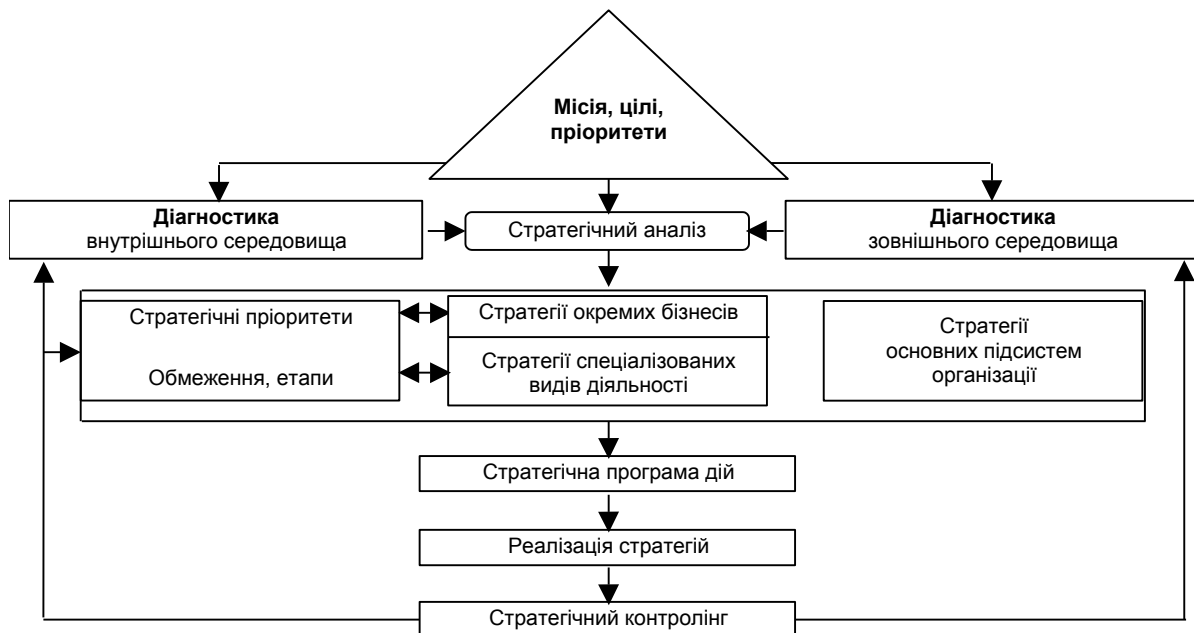


Рис. 1. Модель стратегічного управління

Згідно із цією моделлю, основами стратегічного управління та планування є:

1. Аналіз зовнішнього середовища організації.
2. Внутрішня діагностика організації.
3. Визначення місії та цілей організації.

4. Розробка, оцінювання та вибір альтернативних стратегій щодо конкретних систем організації.

5. Розробка та представлення стратегії найвищого рівня організації і сфер її діяльності в цілому – корпоративної стратегії як програми конкретних дій.

6. Реалізація стратегії.

Держава та регіони

7. Оцінювання результатів та зворотний зв'язок.

Місія розглядається як чітко виражена причина існування організації, заява про її бажане місце в зовнішньому ринковому середовищі та амбіції.

Цілі – це кінцеві результати, яких хоче досягти організація в певному (визначеному) періоді. Цілі організації мають свої пріоритети, що визначають послідовність їх досягнення. Стратегічні цілі отримали назву функціональних, оскільки для управління конкретними об'єктами необхідно виконувати відповідні функції.

Стратегія – це довгостроковий, якісно визначений напрям розвитку організації, що стосується сфери, засобів і форм її діяльності, системи взаємовідносин усередині ор-

ганізації, а також позиція організації в навколишньому середовищі, що приводить її до цілей. Стратегія – це ділова концепція організації на певну перспективу, що представлена у вигляді довгострокової програми дій, які спроможні реалізувати відповідну концепцію та забезпечувати організації конкурентні переваги в досягненні цілей.

Стратегічний потенціал організації розкриває її граничні можливості вирішувати поставлені завдання щодо досягнення спільних цілей у тих чи інших умовах, створених зовнішнім середовищем.

Так, Запорізький регіон має значний стратегічний потенціал та є одним із базових регіонів у промисловому комплексі України (рис. 2).

Сильні сторони регіону	Слабкі сторони регіону
<p>Сприятливі природно-кліматичні умови, які дають змогу розвивати курортно-рекреаційний та аграрний потенціали. Значний науково-освітній потенціал, висококваліфіковані кадри.</p> <p>Розвинутий індустріальний сектор.</p> <p>Забезпеченість області продуктами харчування власного виробництва.</p> <p>Значні енергогенеруючі потужності</p>	<p>Значний рівень техногенного навантаження на навколишнє природне середовище, загострення екологічних проблем.</p> <p>Значний рівень зносу основних виробничих фондів.</p> <p>Незадовільний технічний стан автомобільних доріг.</p> <p>Проблеми із забезпеченням якісною питною водою.</p> <p>Недостатній рівень газифікації населених пунктів.</p> <p>Незадовільний стан охорони здоров'я, високий рівень захворюваності на хвороби кровообігу, новоутворення, вроджені аномалії.</p> <p>Повільний розвиток будівництва, зокрема житлового.</p> <p>Значна частка збиткових суб'єктів господарювання</p>
Можливості	Загрози
<p>Вигідне територіальне розташування на південному сході України та розгалужена транспортна система.</p> <p>Значні запаси мінерально-сировинних ресурсів.</p> <p>Активізація співпраці місцевої влади, громадськості та представників бізнесу щодо зусиль, спрямованих на розвиток регіону.</p> <p>Зростання внутрішніх джерел інвестування – заощаджень населення та доходів прибуткових підприємств регіону.</p> <p>Видатні історичні корені, наявність козацької спадщини, історико-культурних пам'яток</p>	<p>Значний рівень експортоорієнтованості індустріального сектора економіки регіону.</p> <p>Високий рівень конкуренції з боку регіонів-сусідів: Дніпропетровського, Донецького тощо.</p> <p>Розташування у зоні "ризикованого землеробства".</p> <p>Низький рівень активності місцевих громад.</p> <p>Складна демографічна ситуація збільшення частки населення похилого віку.</p> <p>Нерівномірність розвитку територій області</p>

Рис. 2. SWOT-аналіз потенціалу Запорізької області [11, с. 27]

Запорізька область перша серед регіонів України у 2000 р. відновила рівень промислового виробництва порівняно з базовим 1990 р.

Міжрегіональні зіставлення даних статистичного короткого довідника Запорізької області за 2009 р. показують, що частина валової доданої вартості Запорізького регіону в загальній доданій вартості України становить 4,5% (після м. Київ, Дніпропетровської, Донецької, Одеської та Харківської областей) [10].

Що стосується оцінки рівня життя населення серед інших регіонів України, то рейтинговий показник розвитку регіонів за інтегральними індексами оцінювання економічного, соціального та соціально-економічного розвитку, відповідно до "Методики розрахунку інтегральних регіональних індексів економічного розвитку", затвердженої Держкомстатом України від 15.04.2003 р. № 114, показує, що Запорізький регіон займає рівень вище середнього [6, с. 607].

На нашу думку, головним у розвитку Запорізького регіону є те, що він подолав шок від фінансово-економічної кризи і почав збільшувати фізичний обсяг валового регіонального продукту (далі – ВРП) з 2006 р., коли індекс зростання ВРП до попереднього року становив у порівняльних цінах 106,1%, за 2007 р. – 108,5%, за 2008 р. – 101,3%.

Тому дуже важливим є розвиток успіху шляхом вирішення проблем Запорізького регіону на основі прийнятої стратегії його розвитку.

Стратегією затверджено таке бачення майбутнього Запорізької області: "Запорізький край – історико-культурна столиця південно-східного регіону України, екологічно безпечний, інвестиційно привабливий регіон з високотехнологічними індустріальним та аграрним комплексами, високим освітньо-науковим потенціалом, з широким спектром курортно-туристичних послуг. Громади області самостійні, спроможні до самоврядування. Населення має високий рівень жит-

тя, із забезпеченням соціального і правового захисту та рівних можливостей розвитку для всіх верств” [11].

Визначена така місія: “Спрямування об’єднаних зусиль влади, бізнесу та громадян на збереження та розвиток потенціалу і традицій Запорізької області задля поліпшення життя мешканців кожної громади регіону” [11].

Із прийнятої місії випливають основні стратегічні напрями забезпечення усталеного розвитку Запорізького регіону шляхом об’єднання зусиль влади, бізнесу і територіальних громад:

- сучасні управлінські культури за міжнародними стандартами для забезпечення спроможності територіальних громад до самоврядування;
- історико-культурна унікальність Запоріжжя – колиски козацької демократії;
- курортно-туристичний центр національного і міжнародного значення;
- екологічна безпека для проживання;
- прогресивні інноваційні наукомісткі технології;
- інвестиційна привабливість територій для внутрішніх і зовнішніх інвесторів;
- екологічно чиста промисловість;
- висока аграрна культура сільськогосподарського виробництва;
- потужний освітньо-науковий потенціал;
- високоякісна та доступна медична допомога;
- належні рівень та якість життя населення;
- соціально-правовий захист мешканців та суб’єктів господарювання.

У кожному із вказаних напрямів є свої проблеми, щодо яких визначаються основні шляхи їх розв’язання, пріоритети розвитку. Але з позиції прийнятої стратегічної моделі випереджального розвитку на інноваційній основі пріоритетними є стратегічні напрями прогресивних інноваційних наукомістких технологій та інвестиційної привабливості територій регіону для внутрішніх і зовнішніх інвесторів. Україна має розвинуту нормативно-правову базу регулювання відносин у сфері інвестування та інновацій. Це Закони України “Про інвестиційну діяльність”, “Про режим іноземного інвестування”, “Про інноваційну діяльність” тощо.

Інновації тісно пов’язані з інвестиціями – їх упровадження потребує додаткових вкладень капіталу, водночас інвестиційно привабливими є тільки ті галузі, в яких частка технологій є інноваційними.

У Запорізькому регіоні найбільш важливими напрямами з точки зору впровадження інноваційних технологій є енергозбереження, розбудова транспортних систем та забезпечення екологічної безпеки. Існує певний потенціал щодо розвитку за іншими напрямами, зокрема, запорізькі вчені проводять теоретичні дослідження в галузі нано-

технологій (Класичний приватний університет, Запорізький національний технічний університет), перспективним є залучення фахівців Запорізького медичного університету до розвитку біотехнологій.

Серед чинників, які стримують розвиток і впровадження інноваційних технологій, необхідно виділити такі: відсутність єдиної системи державної підтримки розвитку інноваційних процесів; недосконалість і неузгодженість нормативно-правових актів щодо наукової і науково-технічної діяльності та відносин інтелектуальної власності, недостатність та неефективність фінансування освіти і науки, інноваційного бізнесу; відсутність дієвої інноваційної інфраструктури, труднощі фінансового та кредитного забезпечення впровадження науково-технічних розробок [11, с. 113].

Але для забезпечення розвитку регіону на інноваційній основі потрібні інвестиції. Їх загальна потреба в Запорізькому регіоні (за наявністю наданих проектів) становить 133 150 012 тис. грн. Найбільше потребує інвестицій металургійна галузь. Тому необхідно збільшувати привабливість інвестицій. SWOT-аналіз, розгляд факторів та напрямів діяльності щодо забезпечення інвестиційної діяльності Запорізької області дають змогу сформулювати таке бачення Запорізької області, як інвестиційно-привабливого регіону з розвинутими індустріальним та аграрним потенціалами.

Запорізька область – це регіон, інвестиційна привабливість якого ґрунтується на ефективному використанні ресурсно-сировинного, інтелектуального, споживчого та виробничого потенціалів регіону, першочерговій розбудові інфраструктурного та інституційного потенціалів, широкомасштабній інформаційній та регуляторній підтримці інвестиційної та інноваційної діяльності.

Аналіз статистичних даних щорічника Запорізької області за 2009 р. [10] надає таку динаміку прямих іноземних інвестицій в економіку Запорізької області (в тис. дол. США): 2007 р. – 606 541,5; 2008 р. – 761 400,5; 2009 р. – 840 559,7; 2010 р. (попередні дані) – 872 142,8. Таким чином, Запорізька область є привабливою для іноземних інвестицій і має можливість здійснювати розвиток на базі випереджальної інвестиційної моделі.

Розвитку Запорізького регіону, безумовно, буде сприяти робота Ради регіонів, яка створена Указом Президента України “Про Раду регіонів” і є консультативно-дорадчим органом при Президентові України. Варті уваги її високий державний кваліфікаційний рівень та шана, яка була виявлена Запорізькому регіону – в складі Ради регіонів три представники Запорізької області: тодішній Запорізький голова Є.Г. Карташов, голова Запорізької обласної ради П.Д. Матвієнко та

голова Запорізької обласної ради Б.Ф. Петров [12]. Виконанню стратегічного плану розвитку Запорізького регіону також буде сприяти реформа місцевого самоврядування. Новий етап розвитку місцевого самоврядування вже почався. Своїм Розпорядженням Уряд України 02.12.2009 р. № 1456-р затвердив План заходів з реалізації Концепції реформ місцевого самоврядування. Передбачено розробити і внести на розгляд Кабінету Міністрів України такі основні для подальшого регіонального розвитку законопроекти, як: “Про адміністративно-територіальний устрій України”, “Про місцеве самоврядування в Україні (нова редакція)”, “Про місцеві державні адміністрації (нова редакція)”, “Про комунальну власність”, “Про вибори Верховної Ради Автономної Республіки Крим, депутатів місцевих рад та сільських, селищних, міських голів” (щодо запровадження виборів депутатів місцевих рад за моторитарною виборчою системою), “Про внесення змін до Бюджетного кодексу України” (щодо розмежування видатків між бюджетами різних рівнів). Вважаємо, що Президент України В.Ф. Янукович і новий Уряд спроможні здійснити реформування місцевого самоврядування в напрямі зваженої децентралізації і забезпечення сталого розвитку регіонів.

Провідні вчені України визначають сталий розвиток регіону як соціально, економічно та екологічно збалансований розвиток його території та господарського комплексу, що веде до гармонізації використання продуктивних сил, задоволення потреб населення і можливостей природи регіону [8, с. 165]. Метою Концепції сталого розвитку регіону необхідно вважати і забезпечення динамічного соціально-економічного зростання, збереження навколишнього середовища, раціональне використання та відтворення природно-сировинного потенціалу, задоволення потреб населення регіону на основі розбудови високо-ефективних економіки та системи управління господарським комплексом, стимулювання структурних ринкових перетворень, задіяння наявних геоелектричних, природних, мінерально-сировинних і трудових ресурсів. Саме стратегічне управління і планування надають змогу забезпечення сталого розвитку як інструмент удосконаленої системи управління господарським комплексом.

IV. Висновки

Нова управлінська парадигма у своїй основі містить принципи ситуативності, системності, соціальної спрямованості і покликана забезпечити вирішення проблем гнучкості та адаптивності до постійних змін зовнішнього середовища. Вона передбачає широке використання механізмів стратегічного управління і стратегічного планування, що

особливо стосується регіонального розвитку і забезпечення його сталості.

Сутність теорії стратегічного менеджменту полягає у використанні концепції “від майбутнього до сучасного”, а не “від минулого до майбутнього”.

Надана сучасна концептуальна модель стратегічного управління, яка адаптована до управління регіональним розвитком і містить місію, цілі, стратегічний аналіз внутрішнього і зовнішнього середовища, стратегію найвищого рівня (корпоративну), стратегічні пріоритети, стратегії основних підсистем і напрямів організації, стратегічну програму дій реалізації стратегій, стратегічний контролінг.

У статті показано початок нового етапу регіонального управління в Україні – на основі стратегічного менеджменту та на прикладі “Стратегії регіонального розвитку Запорізької області на період до 2015 року”, виконано аналіз систематичних даних і підтверджено доцільність стратегічного управління її розвитком.

З позиції прийнятої стратегічної моделі випереджального розвитку на інноваційній основі пріоритетним є стратегічний напрям інвестиційної привабливості території Запорізького регіону для внутрішніх і зовнішніх інвестицій. Регіон має значну інвестиційну привабливість, яка ґрунтується на ефективному використанні ресурсно-сировинного, інтелектуального, споживчого та виробничого потенціалів регіону. Іноземні прямі інвестиції в економіку Запорізької області становили (в тис. дол. США): в 2007 р. – 606 541,5; 2008 р. – 761 400,5; 2009 р. – 840 559,7; 2010 р. (попередні дані) – 872 142,8 – що свідчить про велику інвестиційну привабливість Запорізького регіону та можливість його розвитку відповідно до випереджальної інноваційної моделі.

Зіставлення основних положень концепції сталого регіонами з положеннями стратегічного управління і планування дає змогу стверджувати, що саме стратегічне управління регіонами є основним інструментом досягнення сталого їх розвитку.

Література

1. Закон України “Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України” від 26.03.2000 р. № 1602-III.
2. Мартиненко М.М. Стратегічний менеджмент : підручник / М.М. Мартиненко, І.А. Ігнатієва. – К. : Каравела, 2006. – 320 с.
3. Мельник А.Ф. Державне управління : підручник / А.Ф. Мельник, О.Ю. Оболенський, А.Ю. Васіна ; [за ред. А.Ф. Мельник]. – К. : Знання, 2009. – 582 с.
4. Мінченко М.В. Планування та прогнозування соціально-економічного розвитку регіонів : підручник / М.В. Мінченко,

- Л.П. Чижів, А.В. Фролков. – Суми : Університетська книга, 2004. – 442 с.
5. Управління розвитком регіону : навч. посіб. / [Т.Л. Миронова, О.П. Добровольська, А.Ф. Процай та ін.]. – К. : ЦНЛ, 2006. – 328 с.
 6. Планування та прогнозування в умовах ринку : навч. посіб. / [за ред. д.ф.н., проф. В.Г. Воронкової]. – К. : Професіонал, 2006. – 608 с.
 7. Постанова Кабінету Міністрів України “Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2015 року” від 21.07.2007 р. № 1001.
 8. Регіонально-адміністративний менеджмент : навч. посіб. / [за ред. д.ф.н., проф. В.Г. Воронкової]. – К. : Професіонал : ЦУЛ, 2010. – 352 с.
 9. Середньострокова програма соціально-економічного розвитку Запорізької області на 2007–2011 роки / Запорізька обласна рада. – Запоріжжя, 2007.
 10. Статистичний короткий довідник Запорізька область у цифрах – 2009 р. / Головне управління статистики у Запорізькій області. – Запоріжжя, 2010.
 11. Стратегія регіонального розвитку Запорізької області на період до 2015 року / Запорізька обласна рада. – Запоріжжя, 2008. – 120 с.
 12. Указ Президента України “Про Раду регіонів” від 09.04.2010 р. № 533/2010 / Урядовий кур’єр. – 2010. – № 68. – 14 квітня.

УДК 352.075:331.1

БЮДЖЕТНЕ ФІНАНСУВАННЯ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ УКРАЇНИ

Ільяшенко В.А.

доктор наук з державного управління, доцент
Класичний приватний університет

Annotation

The author conducts the financial institutes of the system of the financial providing of local self-government, organization factors of the financial providing system of local self-government, financing efficiency of local self-government organs activity in the article.

Анотація

У статті досліджено фінансові інститути системи фінансового забезпечення місцевого самоврядування, фактори організації системи фінансового забезпечення місцевого самоврядування, ефективність фінансування діяльності органів місцевого самоврядування.

Ключові слова

Фінансування, органи місцевого самоврядування, місцевий бюджет, бюджетні кошти, податки і збори, соціальна сфера.

I. Вступ

Проблеми фінансового забезпечення діяльності органів місцевого самоврядування вказують на недосконалість систем адміністративно-територіального устрою та місцевого самоврядування, неефективність розподілу повноважень між органами місцевого самоврядування й місцевими органами виконавчої влади. Ці питання безпосередньо впливають на формування територіальної громади, яка має володіти фінансовими, матеріальними та іншими ресурсами в обсязі, достатньому для ефективної реалізації завдань та функцій місцевого самоврядуван-

ня, надання соціальних послуг населенню на рівні, передбаченому загальнодержавними стандартами.

Проблеми місцевого самоврядування досліджували зарубіжні автори: з погляду економіки місцевих урядів унітарних країн – С. Бейлі, К. Кронваль, К. Рибердаль, К. Рюдебен, С. Хегрут; з позицій теорії місцевих фінансів – Т. Хорват; з позицій теорії і практики муніципального фінансового менеджменту – У. Еванс та Д. Тис.

Функціонування систем фінансового забезпечення місцевого самоврядування аналізували також російські вчені, а саме: Н.О. Альвінська, Г.В. Барабашев, В.Л. Баранчиков, В.І. Васильєв, О.Є. Кутафін, Н.В. Львов, І.І. Овчинников, Л.М. Павлова, О.Б. Сидорович, С.О. Трунов, В.І. Фадєєв та ін.

Сучасні вітчизняні вчені приділяють увагу окремим аспектам фінансового забезпечення місцевого самоврядування. Крізь призму теорії державних фінансів ці питання висвітлено в працях О.Д. Василика, В.М. Федосова. Теоретичні засади організації фінансового забезпечення місцевого самоврядування в контексті теорії місцевих фінансів та міжбюджетних відносин проаналізовано у працях Л.М. Зайцевої, В.І. Кравченка, І.О. Луїної, С.В. Слухая, М.Г. Чумаченка. Питання організації місцевого самоврядування розглянуто в працях І.В. Бурковського, В.М. Гончарова, В.В. Дорофійенка, М.М. Єрмошенка,